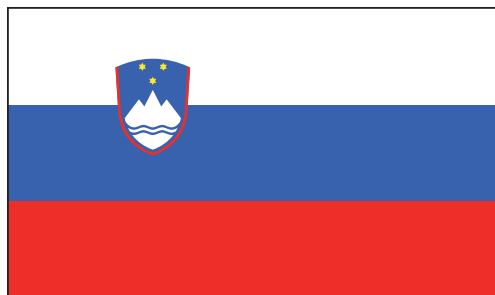

Nowoczesne rozwiązania w miejskim transporcie publicznym w państwach Inicjatywy Trójmorza

Słowenia

Charakterystyka państwa

Słowenia - państwo o powierzchni 20 273 km², położone w Europie Środkowej nad morzem Adriatyckim. Od zachodu graniczy z Włochami, od północy z Austrią, od wschodu z Węgrami oraz od południa z Chorwacją. Stolicą i największym miastem kraju jest Lublana. Słowenia jest najzamożniejszym oraz najbardziej rozwiniętym szczególnie pod względem gospodarczym państwem byłej Jugosławii i jednocześnie jednym z najbardziej zamożnych i rozwiniętych krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004 roku.

Na podstawie konstytucji z 1991 r. w Słowenii funkcjonuje parlamentarny system rządów. W skład dwuizbowego parlamentu wchodzi: Zgromadzenie Państwowe, 90 deputowanych wybieranych na czteroletnią kadencję (88 w głosowaniu bezpośrednim, 2 delegowanych - jeden przez mniejszość węgierską, drugi przez włoską) oraz Rada Państwowa

---

(40 członków), która jest organem doradczym. Członkowie Rady wybierani są na pięć lat w wyborach pośrednich. Prezydent, który jest jednocześnie naczelnym wodzem sił zbrojnych, wybierany jest na okres 5 lat w wyborach powszechnych. Władzę wykonawczą (oprócz prezydenta) sprawuje premier i 19 ministrów. Natomiast władza sądownicza należy do dożywotnio mianowanych sędziów. Inicjatywę konstytucyjną ma 20 posłów, rząd lub 30 tys. wyborców. Inicjatywę ustawodawczą zaś rząd, każdy z deputowanych do izby niższej oraz 5 tys. obywateli.¹

Słowenia podzielona jest na 212 gmin.² Istnieje 58 jednostek administracji państwowej, które są oddziałami administracji państwowej w terenie. Posiadają własny zakres kompetencji i funkcji. Obejmują zasięgiem co najmniej jedną gminę. Jednostki administracyjne państwa nadzorują działania samorządów lokalnych pod względem legalności, zakresu ich kompetencji oraz zdolności do wykonywania zadań wymaganych od gminy przez państwo. W celu zapewnienia współpracy między gminami a jednostkami administracji państwowej, powoływany jest specjalny komitet doradczy. Jego członków powołuje i odwołuje rada gminy.³

Liczba mieszkańców Słowenii wg danych na dzień 13.07.2021 r. wynosi 2 069 000 osób.⁴

Do największych miast Słowenii należą m.in:

- Lublana - stolica i największe miasto Słowenii, położone nad rzeką Ljubljanicą. Wg danych na 2018 r. liczba ludności wynosiła 286 745 mieszkańców.
- Maribor - drugie pod względem wielkości miasto, ważne centrum gospodarcze i kulturalne na północnym wschodzie kraju. W 2020 r. zamieszkane przez 96 211 mieszkańców.
- Kranj – miasto położone 20 km na północny-zachód od Lublany. W 2018 r. liczyło 37 941 mieszkańców.
- Celje - położone w środkowo-wschodniej części kraju, wg danych z 2020 r. liczba mieszkańców wynosiła 37 872.⁵

Przykładowe rozwiązania w publicznym transporcie zbiorowym w Słowenii

Dobrym przykładem, na to że konsekwentne działania władz miasta mają przełożenie na trwałe zmiany w strukturze mobilności miejskiej jest stolica Słowenii. I choć w miejskich dokumentach strategicznych nie kładziono dużego nacisku na nowe inwestycje drogowe, to jednak podejmowane są inicjatywy zmierzające do zmiany sposobu komunikacji. Jednym z takich działań jest Plan Zrównoważonej Elektromobilności zakładający rozbudowę infrastruktury do ładowania pojazdów oraz szereg działań promujących samochody elektryczne.

Kolejną inicjatywą podjętą przez władze na rzecz zmian w sposobie komunikacji jest udział Słowenii w projekcie „CIVITAS ELAN”. Działania, które zakładały udział w konsultacjach społecznych zarówno przedstawicieli magistratu, mieszkańców jak i przedsiębiorców zaowocowały przygotowaniem dokumentów strategicznych, uwzględniających przyzwyczajenia komunikacyjne mieszkańców oraz analizę rezultatów podejmowanych działań.

Warto podkreślić, że działania na rzecz ekologicznego transportu, a przede wszystkim na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców podejmowane były od wielu lat. Wprowadzona w 2007 r. strategia pod nazwą „Wizja 2025”, zakładała zamknięcie centrum dla samochodów, budowę parkingów P&R, zwiększenie powierzchni deptaków o 70 %, budowę nowych mostów dla pieszych, potrojenie liczby dróg dla rowerów, jak również wprowadzenie opłaty za wjazd do miasta. Cel zakładany przez miasto obejmował 1/3 podróży wykonywaną za pomocą samochodu, 1/3 transportem publicznym, a pozostałą pieszo lub rowerem.⁶

---

1 <https://pl.wikipedia.org/wiki/S%C5%82owenia> (dostęp: 14.07.2021)

2 https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/slovenia_pl (dostęp: 14.07.2021)

3 https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_S%C5%82owenii (dostęp: 14.07.2021)

4 <https://www.populationof.net/pl/slovenia/> (dostęp: 14.07.2021)

5 https://pl.wikipedia.org/wiki/Miasta_w_S%C5%82owenii (dostęp: 13.07.2021)

6 <https://www.transport-publiczny.pl/wiadomosci/lublana-na-odwyku-od-samochodow-52833.html> (dostęp: 09.04.2021)

Realizacja zamierzeń strategicznych związana jest ze Słoweńskim Programem Inwestycyjnym (IP) obejmującym swoim zasięgiem działania realizowane w dziewięciu gmiach (Novo Mesto, Kranj, Celje, Maribor, Murska Sobota, Laško, Slovenske Konjice, Zreče, Slovenska Bistrica) oraz ELES Ltd. (z siedzibą w Lublanie) i Post of Slovenia Ltd. (z siedzibą w Mariborze). Dwa jego kluczowe elementy koncentrują się wokół promowania aktywnych form mobilności miejskiej (w szczególności jazdy na rowerze) oraz elektryfikacji transportu. Z kolei stworzeniu multimodalnego systemu transportowego w gminach oraz usprawnieniu transportu publicznego służyć mają inteligentne systemy transportowe (ITS). Inwestycje związane z realizacją Programu związane są m.in. z wdrożeniem infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych (EV), zakupem pojazdów elektrycznych, również na potrzeby transportu publicznego i komunalnego (autobusy elektryczne, pojazdy użytkowe), wdrożeniem działań z zakresu mobilności aktywnej, w tym infrastruktury rowerowej, wykorzystaniem usług ITS w celu poprawy efektywności transportu (również publicznego) oraz wdrażaniem obiektów typu „parkuj i jedź” (P&R).⁷

W celu aktualizacji przyjętych strategii i środków ukierunkowanych na zrównoważony rozwój w maju 2013 r. w mieście Lublana przyjęta została Strategia Elektromobilności, zgodnie z którą miasto współpracuje z podmiotami wprowadzającymi do użytku stacje ładowania pojazdów elektrycznych. Pod koniec 2017 r. przedsiębiorstwa i instytucje publiczne oraz Administracja Miasta Lublany korzystały już z 50 pojazdów elektrycznych, w tym 6 pojazdów „Kavalir”, które dostępne są bezpłatnie dla odwiedzających centrum miasta.

Lublana realizując działania proekologiczne stawia również na dostępność i szybkość świadczonych usług komunikacyjnych. W tym celu wprowadzony został projekt 100% elektrycznego car sharingu, w ramach którego cała usługa (rezerwacja, odblokowanie pojazdu, uruchomienie silnika, płatność końcowa) odbywa się za pośrednictwem aplikacji mobilnej Avant2Go.⁸

Kolejnym przykładem podejmowania działań na rzecz zmiany w sposobie komunikacji jest Plan Zrównoważonego Transportu Miejskiego (SUTP) dla Mariboru, którego założenia do 2020 r. obejmowały: zwiększenie udziału transportu publicznego do 25%, ruchu rowerowego do 25%, ruchu pieszego do 25% oraz zmniejszenie udziału samochodów do 25%. Założenia planu umożliwiają w szczególności zapewnienie zgodności z przepisami wspólnotowymi w zakresie jakości powietrza i hałasu w otoczeniu, jak również realizację celów Wspólnoty, w tym dotyczących transportu, zawartych w kilku politykach UE (zrównoważony rozwój, zmiany klimatyczne, jakość powietrza, hałas w otoczeniu, środowisko miejskie, transport, energia i spójność). W ramach SUTP podejmowane zostają również podstawowe wyzwania miejskie dotyczące wzorców mobilności, zatorów komunikacyjnych, niekontrolowanego rozwoju miast, emisji gazów cieplarnianych (głównie CO₂), efektywności energetycznej i zależności od paliw kopalnych, jakości powietrza (głównie PM₁₀, PM_{2.5}, NO_x, HC), narażenia na hałas i bezpieczeństwa drogowego.⁹

Wzorem innych europejskich krajów Słowenia realizuje również projekty skierowane do osób starszych. Organizacje o charakterze wolontariackim działające na rzecz międzypokoleniowej solidarności proponują szereg udogodnień. Organizacja non-profit Sopotniki oferuje m.in. bezpłatny transport osobom starszym z terenów wiejskich chroniąc ich tym samym przed wykluczeniem społecznym.¹⁰

Warto podkreślić, że proekologiczna polityka Słowenii oraz jej działania na rzecz zrównoważonego transportu docenione zostały na arenie międzynarodowej. W 2016 r. Lublana uhonorowana została tytułem Zielonej Stolicy Europy.

7 ELENA Project Factsheet Sustainable mobility programme in Slovenia (SMP Slovenia), EIB ELENA, <https://www.eib.org/attachments/documents/116-project-factsheet-smp-slovenia.pdf> (dostęp: 14.04.2021)

8 Transport in Ljubljana: Environmentally friendly vehicles, Ljubljana Official Website, <https://www.ljubljana.si/en/ljubljana-for-you/transport-in-ljubljana/environmentally-friendly-vehicles/> (dostęp: 14.04.2021)

9 Information about Sustainable Urban Transport Plan (SUTP) for Maribor, ELTIS, https://www.eltis.org/sites/default/files/case-studies/documents/sustainable_urban_transport_plan_for_maribor.pdf (dostęp: 14.04.2021)

10 Sopotniki: Cotravellers, Interreg Good Practices, <https://www.interregeurope.eu/policylearning/good-practices/item/2036/sopotniki-cotravellers/> (dostęp: 14.04.2021)

Wyróżniono strategię komunikacji oraz potencjał, który może stać się wzorem dla wielu innych miast.¹¹

Jedną z decyzji potwierdzających proekologiczne dążenia władz jest decyzja o możliwości rejestracji w kraju tylko pojazdów, które emitują poniżej 50 g CO₂/km. Takie zasady obowiązywać będą od 2030 r. Osiągnięcie tego celu wymagać będzie uruchomienia 1,2 tys. stacji ładowania do roku 2020, pięć lat później ich liczba ma wzrosnąć do 7 tys., a w roku 2030 – do 22,3 tys.¹²

---

11 Ljubljana wins European Green Capital Award 2016, European Commission, <https://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/wp-content/uploads/2014/04/Shortlisted-Cities-2016-F01.pdf> (dostęp: 14.04.2021)

12 <https://www.gramwzielone.pl/auto-ekologiczne/29091/kolejny-kraj-ue-zakaze-rejestracji-aut-spalinowych> (dostęp 13.04.2021)